

Tentakulärt och taktilt på museet

Caroline Owman's monografiavhandling *Det meränmänskliga museet*¹ är ett fängslande besök i det myllrande museets värld. Avhandlingens syfte är ”att med utgångspunkt i konservatorns bevarandearbete kartlägga museala processer som dolts i modernitetens antropocentriska museum” (s. 9). Frågeställningarna kretsar kring det meränmänskliga och hur det framträder genom teoretiska begrepp och konservatorns bevarandearbete, samt konservatorns svårdefinierade yrkesroll och roll som ledare mellan modernitetens museum och det meränmänskliga museet. Därtill frågas även hur i synnerhet klimat- och miljöfrågor bättre ska kunna uppmärksammas på det meränmänskliga museet. Frågorna besvaras i fyra analyskapitel, den sista i en slutdiskussion.

Den teoretiska inramningen är grundlig och innefattar en stor mängd tänkare inom posthumanism, miljöhumaniora och materiell feminism. Teoretiker såsom Karen Barad, Gilles Deleuze, Félix Guattari, Donna Haraway, Stacy Alaimo, Jane Bennett har valts för att deras begreppsanvändning bäst lämpar sig för analys av materialet.

Det meränmänskliga beskrivs som ett resultat av och en motkraft till museets bevarandedrömmar: det som framträder i svårigheternas och möjligheternas sprickor när konservatorn försöker utföra sitt komplicerade arbete inom en struktur som inte uppmärksammar det ostrukturerade.

Begreppet ”modernitetens museum” används som en förenklad modell av museet som bildades i Sverige kring förra sekelskiftet då stora samhällseliga förändringar ägde rum. Museet blev en reaktion

---

1 Owman, Caroline: *Det meränmänskliga museet: Konservatorns bevarandepraktik som flyktlinje i modernitetens museum*. Umeå: Umeå universitet, 2021. 207s.

mot och samtidigt en aktiv del av utvecklingen och beskrivs som en antropocentrisk, allmännyttig institution med ordning och reda, etiketter på och konkretiseringar av olika tider och platser.

Avhandlingens metod består av ett bricolage för att föra samman material, text, och Owmans egna erfarenheter inom yrket. Materialet består av intervjuer med museikonserverare och konservatorstudenter, dagboksanteckningar gjorda av konservatorer som dokumenterat sitt arbete, samt iakttagelser av konservatorers arbetsplatser. Hit hör även kontextualiserande texter såsom statliga offentliga utredningar om museet, facklitteratur för konservatorer och om utbildningen och yrket, skönlitteratur och dessutom film om ämnet.

Museikonserveratorn står i avhandlingens fokus, inte som objekt utan som den guide som orienterar läsaren in i ämnet. Konservatorn ska betvinga tidens tand och miljöns påverkan på föremålet men finner sig själv underkastad föremålets behov: luftkonditionerade rum som kräver extra klädlager, instrument som förlängningar av kroppen, nedbrytningen som inte går att stoppa eftersom den inte följer de regler om beständighet och ordning som stipulerats av modernismens museer. Yrkesrollen kräver professionalism, det meränmänskliga inspirerar känslor. Konservatorn är en cyborg, ”både kultur- och naturvetare, hantverkare och teoretiker” (s. 16) på sin meränmänskliga arbetsplats: museet som idémässigt och rent fysiskt är byggd med människan i fokus.

Klimat- och miljöaspekten lyfts fram i avhandlingens diskussionskapitel där Owman elegant knyter ihop analysens resultat i ett konkret förslag på problemet med hur en statisk och välordnad institution ska kunna hantera och presentera kunskap om det trassliga kaos som klimatfrågorna utgör: konservatorns erfarenhet och kännande behövs. Det krävs såväl vetenskap som intuition för att få till en flerstämmig verksamhet. Slutligen erbjuder Owman även 15 frågor som kan prövas i tanken eller praktiken på ett museum.

Owman är synnerligen väl beläst i sin avhandling. De teoretiska rhizomen må vara många men de är väl kartlagda och sammanförda. Avhandlingens välavvägda språk gör att den med harawayska tentakler berör läsaren på ett utöver-vetenskapligt plan. Museikon-servatorns arbete är så taktilt beskrivet och Owmans argument så övertygande att jag finner mig själv börja känna efter: "Hur låter glaset, hur känns metallen, hur luktar textilen, hur ser målningen ut?" (s. 106).

Catarina Harjunen